

III FULLMEKTIGENS KOMPETANSE TIL Å BINDE FULLMAKTSGIVEREN

Det sentrale i fullmaktsbegrepet er altså at fullmektigen innenfor visse rammer kan disponere (eller være adressat for disposisjoner) med samme virkning som om disposisjonen var foretatt av, eller overfor, den representerte selv.

1. Forholdet mellom rett og legitimasjon

Men innenfor det område hvor fullmektigen har kompetanse – dvs. rettslig mulighet – til å binde fullmaktsgeberen, må vi skille mellom de disposisjoner fullmektigen har *materiell rett* til å foreta, og de han bare er *legitimert* til å foreta.

Som utgangspunkt er det opp til fullmaktsgeberen å bestemme hvor mye av sin egen avtalekompetanse han vil gi fra seg, hvor lenge fullmektigen skal ha denne kompetansen osv.

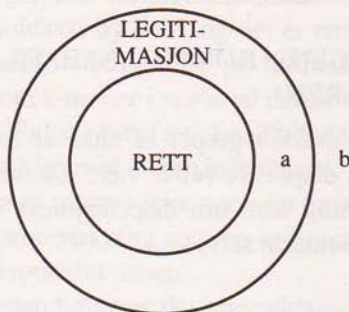
Men til tross for manglende materiell rett kan fullmektigen være legitimert til å inngå en avtale på fullmaktsgeberens vegne. Det innebærer at avtalen blir bindende for fullmaktsgeberen, selv om fullmektigen derved går ut over den rett han har til å binde fullmaktsgeberen.

Når en fullmaktsgeber blir bundet av disposisjoner fra fullmektigens side som denne ikke har rett til å foreta, skyldes det at fullmektigen overfor medkontrahenten vanligvis vil *fremtre som om han var berettiget, og at det er fullmaktsgeberen som er årsak* til at medkontrahenten oppfatter situasjonen slik.

Det kan f.eks. tenkes at fullmaktsgeberen har utstyrt fullmektigen med et fullmaktsdokument som tilsynelatende gir fullmektigen en videre materiell rett enn det som skulle følge av det som måtte være avtalt mellom dem. Fullmaktsdokumentet gir f.eks. uttrykk for at fullmektigen skal ha fullmakt til å selge et hus, uten at det av selve dokumentet fremgår noen nedre prisgrense. Men underhånden har fullmaktsgeberen sagt at han ikke må selge huset under en bestemt pris, f.eks. kr. 900 000. Hvis fullmektigen likevel selger huset for kr. 800 000, blir fullmaktsgeberen bundet, hvis medkontrahenten ikke kjente til at det var fastsatt en prisgrense. Men visste medkontrahenten om at det var fastsatt en nedre prisgrense på kr. 900 000, vinner han altså ikke rett dersom fullmektigen har solgt for kr. 800 000.

Begrunnelse for legitimasjon – fullmektigen fremtrer som berettiget

Forholdet mellom materiell rett og legitimasjon kan illustreres ved hjelp av to sirkler som ligger utenpå hverandre, på denne måten:

Hva fullmektigen har *rett* til å gjøre, bestemmes av den innerste sirkelen (a). Hva fullmektigen er *legitimert* til å gjøre, angis av den ytterste sirkelen (b). Det er denne grensen som betegnes som «fuldmagts grænse» i § 10 (1), og som bestemmer hva som er «indenfor fuldmagten» i § 11 (1).

Dette skillet mellom materiell rett og legitimasjon har følgende betydning:

Innenfor retten – fullmaktsgiver er bundet

Så lenge fullmektigen handler innenfor sin materielle rett – innenfor a-sirkelen – oppstår det rett og plikt umiddelbart mellom fullmaktsgiver og medkontrahent. Det følger av avtl. § 10.

Utenfor rett, innenfor legitimasjon – godtroende medkontrahent vinner rett

Hvis fullmektigen handler utenfor sin materielle rett (a-sirkelen), men innenfor sin legitimasjon (b-sirkelen), oppstår det rett og plikt umiddelbart mellom fullmaktsgiver og medkontrahent, men bare *når medkontrahenten er i god tro*. Dette fremgår av avtl. § 11. Men ved oppdragsfullmakt finnes det ingen legitimasjon ut over den materielle retten – a- og b-sirkelen faller altså sammen (eller en kan si at det ved oppdragsfullmakt ikke finnes noen b-sirkel – det er en smak-sak) (jfr. nedenfor s. 340).

Godkjennelse overfor «ondtroende» medkontrahent

Er medkontrahenten i «ond tro», kan han ikke gjøre rett gjeldende etter avtalen. Men fullmaktsgiveren kan godkjenne den, slik at medkontrahenten blir bundet av den grunn. Slik godkjennelse kan medkontrahenten ikke protestere mot når han er klar over at fullmektigen går ut over sin materielle rett. Dette følger av en analogisk anvendelse av vgml. § 36 (jfr. foran s. 313 og nedenfor s. 345).

Utenfor legitimasjonen – ingen avtale

Hvis fullmektigen også er utenfor b-sirkelen, kommer ingen avtale i stand. Men hvis medkontrahenten er i «ond tro» – m.a.o. skjønner eller bør skjønne at fullmektigen handler utenfor sin kompetanse – kan fullmaktsgiveren godkjenne avtalen, med det til følge at medkontrahenten blir bundet, uten at medkontrahenten kan protestere

Godkjennelse overfor «ondtroende» medkontrahent

III FULLMEKTIGENS KOMPETANSE TIL Å BINDE FULLMAKTSGIVEREN

mot godkjennelsen. Også dette bygger på en analogisk anvendelse av vgml. § 36. Når fullmektigen handler utenfor sin legitimasjon, vil dette *som regel* være synbart for medkontrahenten – han vil altså være i «ond tro» – *fordi* legitimasjonsgrensen stort sett vil bli bestemt etter hva en medkontrahent med rimelighet kan anse fullmektigen for å ha kompetanse til. Men unntak *kan* tenkes – f.eks. at et fullmaktsdokument har en form som lett kan gi grunnlag for misforståelse, eller at en sedvane begrenser en stillingsfullmektigs legitimasjon på en måte en ikke kunne vente at medkontrahenten kjente til.